

Eesti Linnade ja Valdade Liidu tegevussuunad 2022-2025

Eesti Linnade ja Valdade Liit (edaspidi liit) lähtub oma tegevuses Euroopa kohaliku omavalitsuse hartas ja Eesti Vabariigi põhiseaduses sätestatud kohaliku omavalitsuse euroopalikest väärtustest. Liidu liikmete ühine eesmärk on kohaliku omavalitsuse osakaalu, otsustusõiguse ja vastutuse suurendamine ühiskonnaelu juhtimisel ja korraldamisel.

Eesti Linnade ja Valdade Liidu tegevussuunad aastateks 2022-2025 on liidu põhikirja mõttest ja liikmete põhihuvide täitmise eesmärgist lähtuv raamdokument, mis kinnitatakse liidu üldkoosoleku poolt, pidades silmas ajaperioodi kuni järgmiste kohalike omavalitsuste volikogude valimiseni.

Tegevussuunad on aluseks liidu iga-aastaste tegevuskavade koostamisele, sh üksikasjalike ettepanekute esitamisele riigi eelarvestrateegia ning teiste oluliste arengudokumentide koostamise ja tulevaste eelarvete läbirääkimise protsessis.

MISSIOON

Eesti Linnade ja Valdade Liidu missiooniks on kohalike omavalitsuste arengu toetamine ja nende ühishuvide kaitsmine, liikmete üleriigilise ühistegevuse edendamine, toetamine ja korraldamine ning liikmetele seadusega pandud ülesannete paremaks täitmiseks võimaluste loomine.

VISIOON

Eesti Linnade ja Valdade Liit, kui linnasid ja valdasid ühendav üleriigiline kohalike omavalitsuste ühishuve esindav ja kaitsev organisatsioon, on konstruktiivne, tasakaalustatud ja tugev koostööpartner põhiseaduslikele institutsioonidele, valitsusasutustele, kolmandale sektorile ja teistele organisatsioonidele.

EESMÄRGID

Omavalitsussüsteemi arengu osas:

- kohalike omavalitsuste ühishuvide teadvustamine, esindamine ja kaitsmine lähtudes Euroopa kohaliku omavalitsuse harta väärtustest ja põhimõtetest ning Eesti Vabariigi põhiseadusest ja sellega kooskõlas olevatest seadustest;
- omavalitsusliku haldussüsteemi arengule kaasaaitamine demokraatia ja võimu detsentraliseerimise põhimõtete alusel;
- liidu liikmete üleriigilise ühistegevuse kaudu kohaliku omavalitsuse üldisele jätkusuutlikule arengule kaasaaitamine;
- liikmetevahelise üleriigilise koostöö edendamine ja ühisprojektide koordineerimine;
- analüüsivõimekusega partner suhetes riigi ja kohalike omavalitsustega.

Omavalitsuste ülesannete osas:

- kohalikele omavalitsustele stabiilse ja seadustele põhineva tulubaasi kindlustamise ning kohaliku omavalitsuse finantsautonoomia tegeliku tagamise eest seismine;
- liikmetele seadusega ettenähtud ülesannete paremaks täitmiseks võimaluste loomine;
- omavalitsusametnike ja -töötajate nõustamine ning nende teadmiste ja ametioskuste täiendamine;
- uuringutes osalemine ja arendusalase tegevuse edendamine.

Rahvusvahelise koostöö osas:

- kohalike omavalitsuste ühishuvide esindamine suhetes rahvusvaheliste organisatsioonidega;
- väliskoostöö ja sõprussidemete arendamine.

TEGEVUSED

I Omavalitsuspoliitika

Liikmete ühishuvi on kohaliku omavalitsuse osakaalu, otsustusõiguse ja vastutuse suurendamine ühiskonnaelu juhtimisel ja korraldamisel, kohalike omavalitsuste poolt osutatavate avalike teenuste kättesaadavuse parandamine ja kvaliteedi tõstmine.

Selleks:

- 1.1. taotleda omavalitsuspoliitika põhimõtete ja suundade avamist erakondade programmides ja valimisplatvormides ning koalitsioonilepingus;
- 1.2. taotleda omavalitsuspoliitika põhimõtete ja suundade avamist riigi strateegiadokumentides ja tegevuskavades;
- 1.3. toetada maakonnalinnade ja teiste tõmbekeskuste aktiivset kujundamist paikkonna arengumootoriks, mis toetab elu jätkusuutlikkust maal alternatiivina ühe või kahe keskusega Eestile;
- 1.4. toetada elu jätkusuutlikkust maapiirkondades, aidates kaasa maaelu arenguprogrammide realiseerimisele, sealhulgas koostöös LEADER gruppide ja külaliikumise KODUKANT;
- 1.5. jälgida, et seaduste ja otsuste, sh riigi eriplaneeringute kavandamisel ning reformide läbiviimisel kohalikke omavalitsusi puudutavates valdkondades oleks Riigikogu ja Vabariigi Valitsuse poolt järgitud Euroopa kohaliku omavalitsuse harta põhimõtteid, mille kohaselt kohalike võimuorganitega konsulteeritakse õigeaegselt ja sobival viisil kõigi neid otseselt puudutavate küsimuste planeerimise ja otsustamise osas;
- 1.6. jätkata Linnade ja Valdade Päevade traditsiooni, korraldada koostöös partneritega omavalitsuste ametnike ja töötajate teadmiste ning oskuste täiendamist ja parimate praktikate tutvustamist;
- 1.7. arendada teabevahetust ja koostööd maakondlike omavalitsusliitude, maakondlike arenduskeskustega, erialaliitude, ühingute ja seltsidega nii Eestis kui mujal, eesmärgiga parendada oskusi ja võimalusi elukeskkonna kujundamisel ning avalike teenuste osutamisel.

II Kohalike omavalitsuste finantsautonoomia tagamine

Omavalitsuste rahalised vahendid peavad olema vastavuses nende poolt täidetavate ülesannetega. Saavutada koostöös sotsiaalsete partneritega, keskvalitsusega, ülikoolide, nii äri- kui avaliku sektori organisatsioonide ja ühingutega riigi majanduspoliitika raames kohalikele omavalitsustele piisavate rahaliste vahendite eraldamine, mida nad võivad oma volituste piires vabalt kasutada.

Selleks leida keskvalitsusega konsensus põhimõttelistes arengusuundades ning saavutada kokkulepped, mis võimaldavad:

- 2.1. kohalikele omavalitsustele piisavat tulubaasi ülesannete täitmiseks ja kohaliku elu paremaks korraldamiseks ning arenguks;
- 2.2. kohalike omavalitsuste finantsautonoomia tugevdamist, sealhulgas kohalike maksude kehtestamise õiguse laiendamist, riiklikest ettevõtlusmaksudest osa suunamist kohalikesse eelarvetesse, üksikisiku tulumaksu ning maamaksu kujundamist tegelikeks kohalikeks maksudeks;
- 2.3. muuta kohalike teede rahastamise arvestust selliseks, et see vastaks tegelikele vajadustele ja ühtlustuks riigiteede rahastamisega põhimõtetega;
- 2.4. kohaliku haridusvõrgu säilimist ja edendamist;
- 2.5. tagada kohalike omavalitsuste piisav rahastamine, et pakkuda sotsiaalkaitses inimestele õigeaegset vajaduspõhist abi ja toetust.

Riigieelarve ja riigieelarvestrateegia läbirääkimiste osas:

- a) osaleda sarnaselt ministeeriumidega võrdväärse partnerina eelarveläbirääkimistel Valitsuskomisjoniga, eesmärgiga tagada omavalitsustele seadustega pandud ülesannete täitmiseks vajalik ning õiguslike regulatsioonide alusel kujunev piisav tulubaas;

- b) taotleda, et riigi eelarvestrateegias kajastatakse kohalike omavalitsuste tulubaasiga seonduv informatsioon ja tuuakse välja ministeeriumide haldusalade raames riigieelarvest kohalikele eelarvetele suunatavate vahendite mahud, tagamaks omavalitsustele eelarvete keskpikal planeerimisel täiendav stabiilsus ja läbipaistvus;
- c) esindada kohalike omavalitsuste huve Euroopa Liidu struktuurivahendite kasutamise kujundamisel;
- d) taotleda, et keskpikal planeerimisel oleks arvestatud globaliseerumise, ökoloogilise tasakaalu säilitamises osalemise vajaduse, rahvastiku vananemise ja muude üldise mõjuga trendidega;
- e) taotleda eelarveläbirääkimisi asjaomaste ministrite osalemisel ja üleriigilisele omavalitsusliidule ministeeriumidega võrdväärset kaasatust riigieelarve eelnõu koostamise protsessi;
- f) lähtuda põhimõttest, et riigi poolt ülesannete üleandmisel omavalitsustele, peavad omavalitsuste tulubaasi üleantavad vahendid olema kooskõlas ülesannete täitmiseks tegelikult vajalike vahenditega, ning nõuda, et Vabariigi Valituse poolt ettevalmistatud õigusaktide eelnõud, millega omavalitsustele antakse uusi ülesandeid, peavad sisaldama nende ülesannete täitmise maksumuse analüüsi ja omavalitsustele vastavate summade eraldamise üleriigilise omavalitsusliiduga kooskõlastatud kavandamist nende õigusaktide jõustumisel;
- g) hoida kontrolli all ja järjekindlalt seista läbirääkimistel saavutatud kokkulepete täitmise eest.

III Kohalike omavalitsuste õiguslik kaitse

Kohalike omavalitsuste õiguslikul kaitsel on vajalik tagada kohalike omavalitsuste järjepidev osaluse võimalus riigi õigusloomes, mille protsessis lähtutaks Euroopa kohaliku omavalitsuse harta põhimõttest ja väärtusest ning Eesti Vabariigi põhiseadusest.

Selleks:

- 3.1. jätkata õigusloome valdkonnas EIS-i (eelnõude infosüsteem) vahendusel kohalike omavalitsuste huvide õiguslikku kaitset;
- 3.2. osaleda jätkuvalt kohaliku omavalitsuse tegevust või kohalikku elu reguleerivate olulisemate õigusaktide eelnõude kontseptsioonide aruteludel, taotledes vajadusel liidu esindajate kaasamist töörühmadesse;
- 3.3. nõuda valitsusasutustelt õigusaktide eelnõude koostamise metoodikast kinnipidamist, esmajärjekorras eelnõude mõjude analüüsi teostamist (sotsiaalsed ja kultuurilised tagajärjed ning mõjud eelarvetele, regionaalarengule ja töökorraldusele);
- 3.4. jälgida õigusloomes Euroopa kohaliku omavalitsuse harta põhimõtetest kinnipidamist ja rikkumiste korral juhtida ministeeriumide tähelepanu probleemidele, pöördudes vajadusel Vabariigi Valitsuse, teiste põhiseaduslike ja Euroopa institutsioonide poole õigusliku kaitse tagamiseks;
- 3.5. jätkata aktiivset koostööd Riigikoguga, eesmärgiga jõuda kokkuleppele kohaliku omavalitsuse arengusuundade põhimõttelises küsimustes.

IV Rahvusvaheline koostöö

Omavalitsuste rahvusvaheline koostöö on muutumas üha enam võrgustiku- ja projektipõhiseks. See loob uusi võimalusi ka erinevate rahastamisprogrammide poolt pakutavate võimaluste kasutamiseks. Liikmete ühishuvi on kohalike omavalitsuste osalus ja huvide esindatus Euroopa Liidu ja Euroopa Nõukogu institutsioonides ning koostöö teiste riikide kohalike omavalitsuste organisatsioonidega.

Selleks:

- 4.1. osaleda ja esindada liikmete ühishuve Euroopa Liidu Regioonide Komitee (CdR) ning Euroopa Nõukogu Kohalike ja Piirkondlike Omavalitsuste Kongressi (CLRAE) juhtorganites, komiteedes, komisjonides ja töögruppides;
- 4.2. osaleda ja esindada liikmete ühishuve Euroopa Kohalike ja Piirkondlike Omavalitsuste Nõukogu (CEMR) ning selle kaudu kohalike omavalitsuste maailmaorganisatsiooni Ühinenud Linnad ja Kohalikud Omavalitsused (UCLG) juhtorganites, komiteedes, komisjonides ja töögruppides;

- 4.3. tagada liidu Brüsseli esinduse kaasabil liikmete ja liidu büroos töötavate ekspertide informeeritus Euroopa Liidu õigusaktide ettevalmistamisest ning liikmete huvide esindamiseks oluliste ja vajalike koostöövõrgustike toimimine;
- 4.4. teha koostööd ja vahendada informatsiooni Euroopa Liidu naabruspoliitika elluviimisel;
- 4.5. osaleda Euroopa Liidu Läänemere strateegia tegevuskava rakendusprotsessis;
- 4.6. tihendada sidemeid ning koostööd Läänemereäärsete riikide omavalitsusliitudega ning toetada liikmeid nende koostöös sõprusomavalitsustega.

V Kohalike omavalitsuste informeerituse tagamine, liidu tegevuse tutvustamine

Liidul on selge kommunikatsioonistrateegia. Kohalike omavalitsuste informeerituse tagamisel ja liidu tegevuse tutvustamisel on oluline hoida liidu vahendatav informatsioon operatiivne ja lihtsalt kättesaadav.

Selleks:

- 5.1. tagada liidu liikmetele vajaliku informatsiooni operatiivne kättesaadavus ja teave liidu juhatuse ning volikogu koosolekutel arutatavatest küsimustest;
- 5.2. tagada jätkuvalt liidu juhatuse ja volikogu koosolekute avatus liidu liikmete esindajatele;
- 5.3. arendada võrgustikutööd omavalitsusjuhtide ja spetsialistidega valdkonnaspetsiifiliste seisukohtade koondamiseks ja ühiste seisukohtade kujundamiseks;
- 5.4. informeerida avalikkust liidu taotlustest, seisukohtadest ja tegevusest;
- 5.5. tagada järjepidev meediasuhtlus liidu üldiste eesmärkide teavitamisel;
- 5.6. korraldada koostöös partneritega teabepäevi ja ühisprojekte kohalike omavalitsuste ametnike ja poliitikute teadmiste ja informeerituse tõstmiseks ning heade praktikate tutvustamiseks.

VI Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) teenuste valdkonna arendamine ja nõustamine

Liit arendab edasi oma büroo infotehnoloogia (IT) võimekust ja toetab omavalitsuste infotehnoloogia arengut.

Selleks:

- 6.1. nõustada liidu liikmeid IKT süsteemide korrastamisel ja arendamisel;
- 6.2. taotleda Rahandusministeeriumilt ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumilt jätkuvat partnerlust rahastamisel;
- 6.3. esindada liidu liikmete ühishuve ja vajadusi riiklikul tasandil ning suurt osa liidu liikmeid puudutavate erasektorile kuuluvate infosüsteemide arendamisel;
- 6.4. arendada välja ja pakkuda liidu liikmetele vajalikke ühiseid infosüsteeme.

VII Kohaliku omavalitsuste personaliarenduse tegevuste keskne koordineerimine

ELVL personali arenduse kompetentsi kujundamise eesmärgiks on süsteemsemalt sihistatud koolitus- ja arendustegevustega kaasa aidata KOVide võimekuse tõstmisele strateegiliste eesmärkide täitmisel ja põhiteenuste korraldamisel, sh Euroopa Liidu Sotsiaalfondist finantseeritavate arendusprojektide ettevalmistamisel ja elluviimisel.

Selleks:

- 7.1. taotleda koolitustegevuste korraldamiseks vahendeid riigieelarvest ja EL struktuurivahenditest;
- 7.2. kaasata partneritena ülikoolid ja valdkonna eksperdid.

Kinnitatud üldkoosoleku poolt Tallinnas (____ . märtsil 2022. aastal)